

economia social

Ateneu Cooperatiu Barcelonès Nord

Xarxes Locals
Baix Besòs Cooperatiu

Els grups i cooperatives de consum al

BARCELONÈS NORD

Manual de continguts

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies

Amb el finançament de:

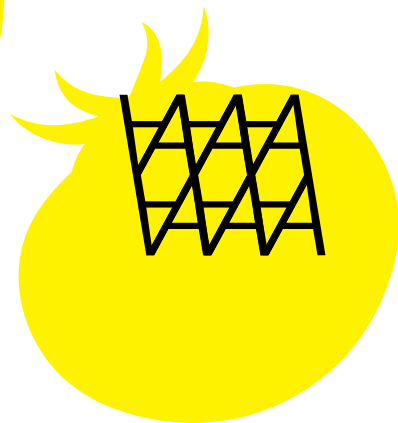

MINISTERIO DE TRABAJO Y ECONOMÍA SOCIAL

SERVICIO PÚBLICO DE EMPLEO ESTATAL
SEPE
SERVICIO PÚBLICO D'OCCUPACIÓ ESTATAL

**economia
social**
Ateneu
Cooperatiu
Barcelonès Nord

Índex

Promogut per:

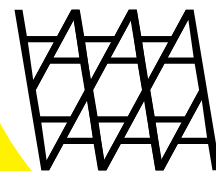
Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

**economia
social**
Ateneu
Cooperatiu
Barcelonès Nord

Vols fer canvis en el teu consum?

**Vols aconseguir un consum que sigui respectuós amb el
medi ambient, els drets i les necessitats de les persones
productores i treballadores?**

T'hi acompanyem!

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

MINISTERIO
DE TRABAJO
Y ECONOMÍA SOCIAL

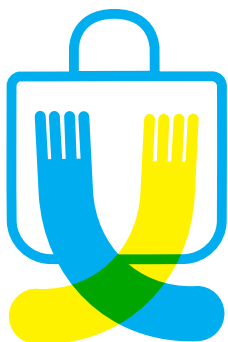
SERVICIO PÚBLICO
DE EMPLEO ESTATAL
SEPE
SERVICIO PÚBLICO
D'OCCUPACIÓ ESTATAL

**economia
social**
Ateneu
Cooperatiu
Barcelonès Nord

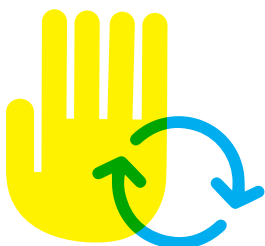
Organitza't als grups de consum per:

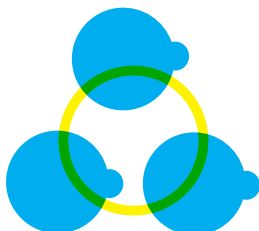
Fer **compres conjuntes** amb altres consumidores i obtenir més varietat de productes i a un preu millor.

Accedir a **productes ecològics i de proximitat** de menjar (verdura, fruita, pa, làctics, carn, pasta, cafè, cereals), de neteja de la llar, de neteja del cos, etc.

Accedir a **subministraments i serveis cooperatius**, respectuosos amb el medi ambient i els treballadors i treballadores.

Consumir amb **organització** de forma **democràtica** i amb **compromís social**

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

El nostre consum contribueix a que la societat es mantingui tal com és ara o que es pugui transformar en una de més justa i sostenible.

Aquesta segona opció porta a moltes persones a organitzar-se col·lectivament per tal d'aconseguir un consum respectuós amb el medi ambient, els drets i les necessitats de les persones productores i treballadores.

Organitzar-se de forma col·lectiva permet poder obtenir més productes variats del que es podria aconseguir cada persona pel seu propi compte i, normalment, afavoreix aconseguir els productes a un preu millor que les botigues pel benefici que comporta el fer la compra conjunta, i en assumir les persones sòcies la tasca de distribució.

Els productes que majoritàriament es poden adquirir en les compres conjuntes per distribuir entre les sòcies és **menjar** (verdura, fruita, pa, productes làctics, carn ecològica, pasta, cafè, cereals...), així com **productes de neteja i d'altres**.

5

Aquests col·lectius poden rebre diferents noms:

Grups de consum ecològic, agroecològic, crític, responsable, etc., emprant, de vegades, la paraula "cooperativa", ja sigui per estar constituïdes com a tals o per la seva organització de manera democràtica i amb compromís social, principis bàsics del cooperativisme.

En definitiva, els grups de consum responsable són un conjunt de persones que compren de forma conjunta i permanent d'aliments ecològics i altres productes de forma directa, a productores o a petites empreses distribuïdores per repartir posteriorment entre socis i sòcies.

Promogut per:

Amb el finançament:

2_Breu història del cooperativisme de consum

Tant a **Catalunya** com al **Barcelonès Nord** hi ha algunes experiències d'autoorganització del consum, primer amb l'existència de les cooperatives obreres de consum, tenint com a clars exemples al nostre territori les cooperatives **La Colmena** (a Santa Coloma de Gramenet) i **La Unión Obrera Badalonesa** (Badalona), fins als grups de consum agroecològics sorgits entrats ja al segle XXI.

Les primeres experiències sorgien de l'organització de treballadors i treballadores de les fàbriques per abastir d'aliments a les seves famílies, però el model més semblant a la concepció dels grups de consum actuals es va germinar a mitjans de la **dècada de 1960** al **Japó** i posteriorment a **França, Holanda i Alemanya** i, també a **Catalunya** amb el grup de consum **El Brot de Reus**, extenent-se a Girona amb **el Rebost** i posteriorment amb una vessant més adreçada al consum ecològic i responsable a Barcelona amb la **cooperativa Germinal**.

6

És, però, a principis dels anys 2000 que amb els **moviments socials contra el capitalisme global**, el conegut com a **moviment altermundista i antiglobalització**, que neixen molts grups que repliquen les primeres experiències sorgides, com la de **Germinal**, que donada la demanda es va territorilitzant, ampliant el ventall de productes ecològics i de consum responsable portant a una necessària coordinació i augment **de la incidència social**.

És llavors que es constitueix **la xarxa Ecoconsum**, per, amb el temps anar enfortint espais de trobada amb les productores.

Per altra banda, sorgeix l'experiència associada de la **Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya (FCCUC)**, de grups constituïts amb persona jurídica cooperativa, i amb el **Consell Català de Producció Agrària Ecològica (CCPAE)** amb productors i productores.

Donat el caràcter semi-informal de molts d'aquests grups de consum les dades es barallen entorn a l'existència de més de **120 grups de consum responsable a Catalunya**.

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament:

3_Característiques dels grups de consum

Els grups de consum es poden constituir per complir objectius i motivacions diverses, que es poden resumir en proporcionar productes sans, sostenibles i socialment responsables, generant comunitat, sent a la vegada un instrument d'aprenentatge, de conscienciació sobre el consum responsable, de creació de comunitat i de transformació social.

Sobre els productes:

En un grup de consum **els aliments no són considerats com a productes de mercat** i es fa una aposta per un **procés biològic, lliure de pesticides i de transgènics**. Es genera un **impacte ambiental positiu** a l'hora de fer compres conjuntes **d'aliments ecològics i de proximitat**.

7

La majoria de grups realitzen **consums setmanals d'aliments frescos** i, de vegades, també de **carn ecològica i peix provinent de la pesca amb mètodes artesanals**. Hi ha grups que també disposen d'**aliments secs i elaborats**. Però la llista pot ser molt més llarga i incloure llibres, calçat, productes de neteja, etc.

Sobre el funcionament:

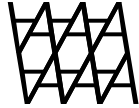
Existeixen **dos models principals de compra conjunta**: la **cistella oberta** i la **cistella tancada**.

En la **primera** els membres del grup trien els aliments que volen comprar cada setmana i consumeixen segons les seves necessitats i gustos, on la persona productora ha d'adaptar-se al volum.

En el cas de la **cistella tancada** és la persona productora qui fa una proposta al grup d'acord amb la temporada i les possibilitats de producció, adaptant el consum al que el camp ofereix.

Promogut per:

Amb el finançament:

Els grups de consum **intenten suprimir intermediaris amb la intenció de millorar el preu tant per la persona productora com per les persones consumidores**, depenent si són productes frescos o d'estoc, fet pel qual també existeixen petites distribuïdores que abasteixen els grups. Existeixen experiències d'ús d'**eines informàtiques** que faciliten el tracte entre consumidores i productores, com ara **Katuma**.

Sobre la solidaritat amb les productores:

La majoria de productores que abasteixen els grups de consum són de **petites explotacions personals o familiars** i, per completar la gamma d'aliments que ofereixen creen **xarxes de cooperació** per abastir conjuntament els grups, planificant la producció.

També, sovint es generen **vincles entre consumidores i productores** que obre el camp a acordar preus justos i la revisió de la qualitat dels productes, la participació de persones productores en assemblees de les persones consumidores, visites a les productores i a les terres, generant espais de coresponsabilitat.

Sobre la funció educativa:

En **entorns urbans** com el nostre els grups de consum compleixen també una **funció educativa**, fent aprendre a les seves membres dels **ritmes i processos de la producció agroalimentària**, practicant valors com la **gestió democràtica i la sostenibilitat**, coneixement d'altres iniciatives d'economia social i solidària com les **finances ètiques** i les **cooperatives d'energia i de mobilitat**, com a exemple.

En aquest sentit, es connecten les diferents iniciatives que tenim al territori, relligant les accions de consum al subministrament energètic i la mobilitat elèctrica compartida a través dels grups locals de les cooperatives esmentades al nostre territori.

Sobre la incidència social:

Aquest funcionament dels grups de consum, sovint, porta a **augmentar la incidència social** vinculant-se a xarxes associatives de barri, organitzant activitats i xerrades, actes lúdics, fires...i generen espais de mobilització i conscienciació en la lluita contra els transgènics o d'altres temes socials i ecològics, tant generals com locals, amb tendència a treballar en xarxa.

Promogut per:

Amb el finançament:

4_Models d'organització dels grups de consum

Existeixen **diversos tipus** de grups de consum responsable, segons les necessitats i desitjos de cadascun:

9

- **Cooperatives de consum:**

Són jurídicament cooperatives i tenen emparament legal més fàcil. Cal tenir un mínim de deu persones sòcies i aportar un capital social de 3000€.

És una bona opció per grups amb certa dimensió i voluntat d'estabilitat en el temps, i amb un volum de facturació important.

- **Associacions:**

És una fórmula senzilla i econòmica per tenir cobertura legal, permetent fer comandes legals i poder accedir a un local.

- **Sense forma jurídica / grup informal:**

D'entrada és l'opció més fàcil, en estalviar-se tràmits i papers, tot i no permetre emetre factures ni accedir a recursos.

Promogut per:

Amb el finançament:

5_Procés de creació i primers passos

Què fer per crear un grup de consum?

Per tal de participar d'un grup de consum hi ha **dues opcions**: apropar-se a un grup ja existent o bé impulsar la creació d'un nou col·lectiu al teu barri o ciutat.

Moltes vegades els grups sorgeixen per l'impuls de **centres socials, ateneus i entitats veïnals**.

Un cop es té el **grup de persones promotor** es pot convocar una xerrada en l'entorn per presentar el projecte i ampliar el número de persones interessades.

Una vegada es té **un mínim de persones (entorn les 10)** el següent pas és **escollir de forma col·lectiva el nom i els seus objectius**, definint criteris de consum, tipologia de productes, identificació de proveïdors, valorar el grau d'implicació a assumir...

Tot i que en una fase inicial algunes d'aquestes qüestions no es podran dur a terme, cal tenir cert consens inicial per tenir-les en ment.

10

Possibles preguntes a fer-se a l'hora d'escollir els productes:

- Quines són les necessitats alimentàries que es volen cobrir de forma col·lectiva?
- Es desitgen únicament aliments frescos i de temporada o també productes secs i elaborats?
- Es vol distribuir també productes de comerç just i de consum solidari, encara que no siguin tots estrictament ecològics?
- Es vol cobrir altres necessitats de manera conjunta, a més de l'alimentària?

Un cop s'han resolt aquestes qüestions cal passar a **buscar una persona productora de confiança** per tal d'abastir dels productes essencials, ja sigui buscant productores locals, preguntant a altres grups consolidats i/o consultant organitzacions del sector agroecològic.

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament:

És primordial que el grup de consum generi un vincle de confiança amb la persona productora, que inicialment es genera pactant un **preu just** per uns productes que compleixen **críteris ètics i socials**, fet que es pot complementar en comprovacions in situ fent visites a la seva explotació que reforci lligams i que permet també valorar millor els aliments que es menjaran.

Un cop es tinguin les persones proveïdores caldrà **triar entre el model de consum de cistella oberta o de cistella tancada**, segons les voluntats de les persones sòcies i la capacitat de producció de pagesos i pageses, tot pensant també en la logística (transport, on es deixa, etc).

Per últim, s'ha de plantejar l'**organització interna** i les dedicacions per fer les diferents tasques (fer caixes, gestionar pagaments i comandes, anar a assemblees, reposar vitrines i altres tasques), podent-se **generar comissions de treball** o responsabilitats concretes, buscant que el **repartiment sigui el màxim d'equitatiu i equilibrat**.

Possibles comissions de treball: compres, comptabilitat i facturació; rebuda i distribució; relacions externes; activitats culturals i comunicació; tot establint l'assemblea com a òrgan de seguiment, deliberació i decisió. Valorar la creació de mitjans de comunicació mínims: correu electrònic, llista de correu, web, xarxes socials...

11

Quan estan els temes anteriors aclarits cal fer la recerca d'un local.

En aquest cas, cada grup de consum s'organitza de forma adequada a la seva realitat i necessitats: alguns grups tenen **local propi**; d'altres busquen **espais compartits** amb altres entitats, ja sigui per compartir espai o vinculant-se amb un ateneu, entitat o centre social; alguns grups empen **espais cedits per ajuntaments** o per persones sòcies. **El local ha de complir uns mínims de condicions**, com ara ser de fàcil accessibilitat, amb un espai per a les cistelles i on deixar els productes fresc, nevera, espai d'oficina...

En altres termes, entrant en **termes econòmics**, el grup de consum ha de definir si les persones sòcies han de **fixar una quota d'entrada** i/o una **quota periòdica** per cobrir despeses fixes (lloguer, llum, aigua, inversions), o carregar un percentatge a les comandes. També haurà d'acordar **quan es paga la comanda** i negociar amb proveïdores les **condicions de pagament** (en efectiu, per domiciliació bancària...).

Promogut per:

Amb el finançament:

6_Els reptes dels grups de consum responsable

Davant la conjuntura actual i el sorgiment de grups de consum en diferents vessants, el sector té sobre la taula diferents reptes a abordar i que els detallem tot seguit:

1. La promoció del consum responsable. Complementar i lligar relacions entre les operacions de compra conjunta d'aliments, i altres productes, amb altres consums com ara l'energia, la mobilitat i les telecomunicacions. Organitzar activitats de sensibilització sobre temes relacionats (sobirania alimentària, finances ètiques...), amb pràctiques de suport mutu i creació de comunitat per satisfer necessitats de la població.

2. Enxarxar els grups de consum i enfortir els existents.

L'enfortiment de la coordinació entre els grups de consum per millorar la viabilitat i la visibilitat dels projectes, assumint esforç inicial de coordinació.

3. Compartir llistes d'espera de persones i contactes. Ajudar a ampliar els grups que ho necessitin per millorar en la sostenibilitat i la coordinació.

4. Trobar nous productors i productores per abastir nous grups.

Els mateixos grups de consum poden ajudar a persones a convertir-se en productores o proveïdores.

5. Actualitzar els criteris. Replantejant-se amb certa regularitat els criteris adoptats sobre els proveïdors i proveïdores apostant pel manteniment de la consciència crítica sobre el què es consumeix i com es fa.

6. Tenir locals adequats i estables. Fer una aposta clara per tenir espais adequats a les necessitats dels grups de consum amb certa estabilitat, establint acords amb ajuntaments, institucions, etc.

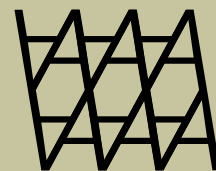
12

Promogut per:

Amb el finançament:

economia social
Ateneu Cooperatiu Barcelonès Nord

Mapa dels grups de consum al
Barcelonès Nord

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

Grups de consum agroecològic:

Associació “El Garrofer”

On: Carrer Isaac Peral, 48 (Badalona)
Contacte: associaciogarrofer@gmail.com
Facebook: [@associacioelgarrofer](https://www.facebook.com/associacioelgarrofer)
Web: associacioelgarrofer.wordpress.com

Com funciona:

Grup de consum ecològic i responsable, on les persones sòcies, de forma assembleària, decideixen què i quins productes comprar. Disposen d'un local on tenen els productes en estoc i on recullen les verdures, hortalisses i fruites que cada unitat familiar encarrega la setmana anterior per internet. Les compres i les comandes són gestionades per les pròpies unitats familiars.

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

Grups de consum agroecològic:

El Cabàs de l'Ateneu Popular Julia Romera

On: Carrer de Sant Ramon, 51 Local
(Santa Coloma de Gramenet)

Contacte: ateneu@ara-santacoloma.com

Web: ara-santacoloma.com

Com funciona:

Les persones sòcies s'organitzen de forma democràtica i autogestionària, on cada dimecres de forma rotativa 3 socis distribueixen al local les comandes de producte fresc que cada soci fa per internet al productor local ubicat al Monestir de Sant Jeroni de la Murtra. Realitza un consum més global disposant de diversitat de productes en estoc (cereals, cafè, làctics, carn, llegums, pasta, productes de neteja...).

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

Grups de consum agroecològic:

El Cabàs de Ca La Sisqueta

On: Avinguda Santa Coloma, 104
(Santa Coloma de Gramenet)
Contacte: sisquetagramenet@gmail.com
Facebook: [@sisqueta](https://www.facebook.com/sisqueta)
Twitter: [@calasisqueta](https://twitter.com/calasisqueta)
Instagram: [@elcabas_calasisqueta](https://www.instagram.com/elcabas_calasisqueta)
Web: calasisqueta.wordpress.com

16

Com funciona:

Fan les comandes dels diferents productes a través de la plataforma digital Katuma, directament amb les proveïdores. Cada dimecres una sòcia, de forma rotativa, s'encarrega de distribuir les comandes al local.

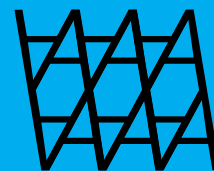
Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

Grups de consum agroecològic:

El Cistell de l'Alegria

On: Carrer Santa Maria, 18 - Tiana

Contacte: info@cistelldelalegria.org.es

Web: www.cistelldelalegria.org.es

Com funciona:

Grup de consum ecològic i responsable que es proveeix d'aliments, preferentment de proximitat, amb la intenció d'abastir totes les necessitats de les famílies que el conformen, tot fent del consum un acte conscient i ètic.

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

Grups locals de cooperatives de consum:

Som Energia (Badalona)

On: C/ Sant Miquel, 34 (AVV Centre - Badalona)

Contacte: badalona@somenergia.coop

Twitter: [@SomEnergiaBDN](https://twitter.com/SomEnergiaBDN)

Web: somenergiabdn.wordpress.com/

18

Grup local de la cooperativa d'energia verda Som Energia.
Per a més informació accedeix al seu web.

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

Grups locals de cooperatives de consum:

2 Som Mobilitat (Badalona i Santa Coloma de Gramenet)

On: Av. Martí Pujol, 147-177 (Badalona)

Contacte: info@sommobilitat.coop

Twitter: [@SomMobilitat](https://twitter.com/SomMobilitat)

[@SomMobBdn](https://twitter.com/SomMobBdn) (Badalona)

[@SomMobScg](https://twitter.com/SomMobScg) (Santa Coloma de G.)

Web: sommobilitat.coop

Grups locals de la cooperativa de mobilitat elèctrica sostenible Som Mobilitat per difondre el projecte i aconseguir el finançament de vehicles al territori.

Promogut per:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

Amb el finançament de:

8_Per saber-ne més

xesbarcelonesnord@gmail.com

 @xesbn

 @xes.bn

20

Anna Abellan

coordinació@ateneubnord.cat

93 464 22 16 - 610 38 17 71

 www.ateneubnord.cat

 info@ateneubnord.cat

 @ateneubnord

 @ateneubnord

 @ateneubnord

 [ateneubnord](https://www.youtube.com/ateneubnord)

Promogut per:

Amb el finançament: